

Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.117/2024/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I. rendű felpere neve (cím) I. rendű és II. rendű felperes neve (cím) II. rendű felpereseknek – a dr. H. B. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.612/2022/61. számú ítélete ellen az I. és II. rendű felperesek részéről 64., az alperes részéről 63. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet járadék felemelésére és járadékfizetésre kötelező rendelkezéseinek nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja az alábbiak szerint:

- a „költésgpótló” járadék felemelésére és fizetésére vonatkozó rendelkezések jogcíme: ápolás-gondozás, háztartási kisegítés, kíséret, tisztítószeres, pelenka, gépjárműfenntartás és gyógyhatású készítményes költséget pótló járadék,
- a járadék felemelésének kezdő időpontját leszállítja 2022. január 13. napjára,
- a 2022. január 13-tól 2024. február 29-ig az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés, kíséret, tisztítószeres, pelenka, gépjárműfenntartás és gyógyhatású készítményes költséget pótló járadék különbözetének lejárt összegét leszállítja 8 628 850 (nyolcmillió-hatszázhuszonnyolcezer-nyolcszázötven) forintra,
- az utóbbit terhelő kamatkötelezettség kezdőidőpontját leszállítja 2023. február 1. napjára,
- egyebekben helybenhagyja.

Az elsőfokú ítélet egyösszegű kártérítés, perköltség és meg nem fizetett illeték megfizetésére kötelező rendelkezéseit hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot az érdemi tárgyalási szaktól új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 58 177 (ötvennyolcezer-százhetvenhét) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy legkésőbb e részítélet meghozatalától számított 60. (hatvanadik) napig egyetemlegesen fizessenek meg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlája javára 48 000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket. Az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Megállapítja, hogy a részítéleti rendelkezésekre jutó további 731 801 forint

(hétsházharmincegyezer-nyolcszázegy) forint meg nem fizetett fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Megállapítja, hogy a hatályon kívül helyezett rendelkezésekkel összefüggésben a meg nem fizetett fellebbezési illeték összege 1 768 199 (egymillió-hétsházhatvannyolcezer-százkilencvenkilenc) forint.

Ez ellen a részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az I. és II. rendű felperesek házastársak, a 2011. november 26-án egészségkárosodással született K. N. a gyermekük. A Nyíregyházi Törvényszék a 12.P.20.1../2014/29. számú, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.4../2015/7. számú határozatával helybenhagyott közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperest kártérítési felelősség terheli az I. és II. rendű felpereseket, valamint a perben III. rendű felperesként eljáró K. N.-t azzal okozati összefüggésben ért kárért, hogy az I. rendű felperes terhessége alatt 2011. november 26-án 9 órakor elvégzett NST-vizsgálatot követően 30 és 60 perc között nem végeztek újabb, a magzat állapotának megállapításához szükséges vizsgálatot és ezzel rontották K. N. egészségkárosodása elkerülésének esélyét.

[2] A Nyíregyházi Törvényszék a 12.P.20.1../2014/80. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy – vagyoni és nem vagyoni kártérítés, jövedelempótló járadék és lejárt költségpótló járadék, valamint ezek kamatai mellett – fizessen meg az I. és II. rendű felpereseknek 2017. január 1-jétől kezdődően minden hónap 10. napjáig havi 462 143 Ft költségpótló járadékot. Az ítélet indokolása szerint ebből – az élelemfeljavítással, a ruhakopással, a rehabilitációs kezelésekkal és az oda történő utazással, a rehabilitációs eszközök és fejlesztőjátékok vásárlásával kapcsolatos többletköltségek mellett – a jelen utóperben érintett járadék az alábbiak szerint alakult:

- ápolás-gondozás címén napi 12,5 óra és az ítélethezatalig érvényes minimálbér óradíja (604 Ft) alapján havi 226 500 Ft;
- háztartási kisegítő igénybevétele címén napi 1,5 óra és a minimálbér alapján havi 27 180 Ft;
- tisztítószer (1-1 liter Vanish Oxi Action, Perwoll Brillant Color mosószer, Cocolino öblítőszer, Ajax általános tisztító) többletköltsége címén havi 2857 Ft;
- utazáshoz szükséges kísérő többletköltsége címén „évi” (ténylegesen: havi) 20,6 óra és 350 forintos óradíj alapján havi 7210 Ft;
- pelenka többletköltsége címén havi 23 436 Ft;
- gépjármű fenntartásának többletköltsége címén havi 6177 Ft;
- gyógyhatású készítmények (ABC Derm Ato + Balzsam, Bioextra orvosi zsályás bedörzsölőkrém, Biomed francia levendula masszázsolaj, orrspray, Protexin Restore por) címén havi 19 729 Ft.

[3] A valamennyi fél fellebbezése folytán a Debreceni Ítéltábla előtt Pf.I.20.0../2017. számon indult másodfokú eljárás során a felek részegyezséget kötöttek, amelyben az alperes kötelezettséget vállalt 17 770 353 Ft és kamatai megfizetésére, amelyből

– a jelen per tárgyát érintően – 640 000 Ft és kamatai megfizetését autóvásárlás címén vállalta, továbbá – az I. rendű felperesnek fizetendő jövedelempótló járadék mellett – 2017. január 1-jétől havi 219 152 Ft költségterítő járadék I. és II. rendű felperesek részére történő megfizetésére vállalt kötelezettséget. Ez utóbbiból – az üzemanyag, élelemfeljavítás, ruhakopás, DSGM-terápia, logopédia, rehabilitációs kezelésekre történő közlekedés és kíséret, autópálya-matrica, valamint rehabilitációs eszközök és fejlesztőjátékok költsége mellett – a jelen utóper tárgyát képező járadék kapcsán az alábbiak megfizetésére vállalt kötelezettséget:

- háztartási kisegítő költsége címén havi 27 180 Ft;
- tisztítószer költsége címén havi 1800 Ft;
- gépjármű fenntartásának többletköltsége címén havi 6177 Ft;
- közlekedési kíséret költsége címén havi 6020 Ft;
- pelenkázás költsége címén havi 15 000 Ft;
- gyógyászati segédeszközök és gyógyhatású készítmények költsége címén havi 15 000 Ft.

[4] A Debreceni Ítéltábla ezt követően a Pf.I.20.0../2017/7. számú ítéletével – a jelen utóper tárgyát érintően – részben megváltoztatta a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét, és 2017. január 1-jétől kezdődően „felemelte” havi 226 500 Ft-ra az ápolás-gondozás címén az „elsőfokú bíróság által is megállapított, de a költségterítő járadékok között nem részletezett” járadék összegét, egyebekben helybenhagyta az elsőfokú ítéletet (a továbbiakban: alapügy, jogerős ítélet, illetőleg részegyezség).

[5] Az alperes jelenleg az alábbi, a perben érintett költségpótló járadékokat fizeti a felpereseknek: ápolás-gondozás címén havi 226 500 Ft, háztartási kisegítő címén havi 27 180 Ft, mosó- és tisztítószer címén havi 2857 Ft, kíséret címén havi 7210 Ft, pelenka címén havi 23 436 Ft, gépjármű fenntartása címén havi 6177 Ft, gyógyhatású készítmények címén havi 19 729 Ft.

[6] A már 152 cm magas, 36 kg testtömegű K. N. jelenleg is a születésekor történt agyi bénulása következményként fennálló, jobboldali túlsúlyú, de valamennyi végtagra kiterjedő bénulásban, súlyos mozgáskorlátozottságban, epilepsziában, súlyos fokú szellemi visszamaradottságban enyhe viselkedésromlással, kisfejlésben, idegizomeredetű gerincferdülésben, a lábak rendellenességében, széklet és vizeletvisszatartási zavarban, összetérő kancsalságban, kétoldali idegi hallásvesztésben szenved, amely állapotában lényegi változás nem várható. Tömegközlekedési eszköz használatára súlyos mozgáskorlátozottsága és súlyos fokú gyengeelméjűsége miatt nem képes és élete végéig nem lesz képes, közlekedése csak személygépkocsival megoldható. Hosszabb távú utazáskor plusz egy kísérő igénybevétele is indokolt. A gépkocsiba csak ölbe véve lehet beültetni, kivenni, abban kis mértékben sem tud segíteni. Veszélyeztetett súlyos fokú mozgásfogyatékosága, kommunikációs hiányosságai és koordinációs zavara miatt mozgásában állandó személyi segítséget igényel, mozgását állandó felügyelet mellett csak speciális kerekesszékekkel lehet biztosítani, amelyre a lakáson belül is szükség van. Önállóan csak négykézlábra helyezve, nehézkesen tud mozogni, azonban állapota miatt indokolt, hogy a kerekesszékekben napközben is elhelyezhessék, a lakáson belül azzal mozgassák. Emellett a születésekor elszenvedett agyi károsodás következtében székletét, vizeletét sem tudja tartani, jelenleg is pelenkázni kell, állandó ápolásra, felügyeletre szorul.

[7] Az alapügy befejezése óta mind a minimálbér összege, mind a felperesek által használt tisztítószer, pelenka, gyógyhatású készítmények ára és a gépjármű fenntartásának költsége is jelentős mértékben emelkedett. A minimálbér alapján számított 604 Ft óradíj 2022. januártól 1150, 2023. januártól 1334, 2023. decembertől 1534 Ft-ra, a járadék alapjául szolgáló tisztítószer havi költsége 2850 Ft-ról 5839 Ft-ra, a pelenka havi költsége 23 436 Ft-ról 42 823 Ft-ra, a gépjármű fenntartásának költsége 6177 Ft-ról 20 313 Ft-ra, a gyógyhatású készítmények költsége 19 729 Ft-ról 30 704 Ft-ra emelkedett.

[8] Emellett K. N. testi és pszichés állapota miatt indokolt, hogy a felperesekkel egy légtérben aludjon, igénye szerint a testi közelség miatt akár az általuk használt ágyra is fel tudjon menni. A felperesek ezért 2022-ben egy-egy speciálisan kialakított, gyermekük által is használható ágyat készítettek 1 204 000 Ft-ért.

[9] A felperesek az addig használt Opel Astra helyett 2017. július 17-én egy 2015-ben gyártott Volkswagen Sharan típusú gépkocsit vásároltak 12 000 000 Ft-ért. Ennek a hátsó ajtajai tolóajtók, amelyek elhúzásakor 65x110 cm-es nyílás áll rendelkezésre a beszálláshoz, és amelynek csomagtartójában – az addig használt Opel Astrával ellentétben – elfér K. N. kerekesszéke is. A felperesek ezzel egyidejűleg eladták az Opel Astrát 650 000 Ft-ért. A felperesek rendelkezésére áll továbbá a II. rendű felperes vállalkozásából egy Ford Ranger típusú gépjármű is, amelyet a II. rendű felperes használ napi rendszerességgel.

[10] A felperesek K. N. születésekor a cím alatt található 65 m² alapterületű lakásban laktak, amelynek földszinti padlóvonala a járdaszinttől 1,5 m magasságban volt, és amely nem volt átalakítható K. N. igényeinek megfelelően. Ezért 2018. október 31-én megvásárolták a cím alatt található 1557 m² nagyságú építési telket és az azzal szomszédos, 124 m² területű magánutat, majd 2019-ben egy összesen 252,39 m² hasznos alapterületű, előtérből, foglalkoztató szobából, kétállásos garázból, közlekedőből, háztartási helyiségből, WC + zuhanyozóból, két gardróból, fürdőszobából, 3 szobából, kamra, konyha-étkező, nappali és terasz helyiségekből álló lakóépületet építettek összesen 71 798 702 Ft-ért. A terasz felének elhagyásával az ingatlan teljes elfogadható hasznos alapterülete 235,8 m², amelyből 70,04 m² alapterületet K. N. egészségkárosodása miatt alakítottak ki; ennek arányos bekerülési költsége 21 326 480 Ft volt, amely a teljes bekerülési költség 29,7%-a volt. Ezzel aránypárban a 13 000 000 Ft-ba került telek árának 29,7%-a 3 861 000 Ft. A korábbi lakásukat 2021. május 18-án 18 000 000 Ft-ért értékesítették.

[11] A felperesek a 2022. július 13-án előterjesztett, megváltoztatott keresetükben kérték az alperes által az ápolás-gondozás, háztartási kisegítő, tisztítószer, kíséret, pelenka, gépjárműfenntartás és gyógyhatású készítmények költsége címén fizetett járadék felemelését 2022. január 1-jétől 2022. december 31-ig havi 606 369 Ft-ra, 2023. január 1. napjától 2023. november 30-ig havi 687 439 Ft-ra, 2023. december 1-jétől pedig havi 775 559 Ft-ra, valamint a lejárt járadékkülönbözet után a középátlagosan számított törvényes kamat megfizetését. A gépjárművásárlás és üzembehelyezés költsége címén 11 528 925 Ft kártérítés és ennek 2017. július 17. napjától számított törvényes kamatai, akadálymentesített házépítés többletköltsége címén 21 326 480 Ft kártérítés és ennek 2021. május 1-jétől számított törvényes kamatai, telekvásárlás többletköltsége címén 3 915 600 Ft kártérítés és annak 2018. október 31-től számított törvényes kamatai, speciális ágyak beszerzése címén 1 204 000 Ft kártérítés és annak 2022. május 23-tól járó törvényes kamatai, valamint a perrel felmerült

költségeik megfizetésére is kérték kötelezni az alperest. A járadék felemelése iránti keresetüket arra alapították, hogy a korábban megítélt összeg nem alkalmas a teljes kártérítés elvének betöltésére az alapügy befejezése óta bekövetkezett árváltozások és a járadék alapját képező minimálbér jelentős mértékű emelkedése miatt. Az újonnan érvényesített kárigényt pedig arra hivatkozással terjesztették elő, hogy az alapügy befejezését követően K. N. megváltozott körülményei miatt további kiadásuk keletkezett.

[12] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. Hivatkozása szerint önmagában a minimálbér és az árak emelkedése nem alapozza meg a járadék felemelését, amely egyébként is csak a kereset előterjesztését megelőző legfeljebb 6 hónaptól kezdődő időre állapítható meg, míg az újonnan érvényesített kárigényeket összecszerúságában eltúlzottnak, részben pedig indokolatlannak tartotta.

[13] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével az alperes által az I. és II. rendű felpereseknek fizetett költségpótló járadék összegét 2022. január 1-től 2022. december 31-ig havi 596 419 Ft-ra, 2023. január 1-től 2023. november 30-ig havi 675 903 Ft-ra, 2023. december 1-jétől kezdődően pedig havi 762 293 Ft-ra felemelte. Emellett akként rendelkezett, hogy az alperes a 2022. január 1-jétől 2024. február 29-ig lejárt 9 073 326 Ft költségpótlójáradék-különbözetet és ennek 2023. január 30-tól a kifizetés napjáig járó évi, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát 15 napon belül egy összegben köteles megfizetni a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 33 463 140 Ft kártérítést, és ebből 11 528 925 Ft után 2017. július 17-től, 3 035 400 Ft után 2018. október 31-től, 17 694 815 Ft után 2021. május 1-jétől, 1 204 000 Ft után pedig 2022. május 23-tól a kifizetés napjáig járó évi, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek egyetemlegesen 3 614 227 Ft perköltséget, az államnak pedig 1 500 000 Ft eljárási illetéket.

[14] Az ítélet indokolásában előrebocsájta: a keresetlevélhez mellékelte ítéletek alapján állapította meg, hogy az alperes milyen összegű járadékot fizet a felpereseknek, míg K. N. jelenlegi állapotát és szükségleteit a beszerzett orvosszakértői vélemény alapján, továbbá a keresetlevélhez mellékelte iratok igazolták a pelenka stb. árának emelkedését. Azt pedig, hogy a felperesek korábbi gépjárműve nem alkalmas az ő és kerekesszéke szállítására, a beszerzett gépjárműszakértő szakvéleménye alapján állapította meg azzal, hogy e vonatkozásban elfogadta a II. rendű felperes tárgyaláson tett nyilatkozatát, amely szerint újszerű, üzembiztos gépjármű vásárlása volt szükséges, amelynek megvásárláskor figyelembe vették a költséghatékonyság szempontjait is, ezt pedig egyéb bizonyítékok nem cáfolták. A speciális ágy bekerülési költségét a keresetlevélhez csatolt számla alapján állapította meg és elfogadta a felperesek állítását, hogy az ágyakat kereskedelmi forgalomban nem tudták volna megvásárolni, mivel a róluk becsatolt fényképfelvétel és az orvosszakértői vélemény azon kitétele, hogy K. N. ezekre is csak nehezen tud felmászni, alátámasztotta, hogy elkészíttetésük indokolt volt. A keresetlevélhez csatolt iratok alapján állapította meg a felperesek új ingatlanul kapcsolatos kiadásait, és hogy a korábbi lakás nem felelt meg K. N. speciális igényeinek és e célra nem is volt átalakítható. Azt pedig az építésszakértő szakvéleménye alapján állapította meg, hogy az új épületben mekkora az a többletterület,

amelyet K. N. egészségi állapota indokol, és hogy az építkezés fajlagos négyzetméterenkénti bekerülési költsége lényegesen alacsonyabb volt, mint az „ÉKS” alapján számított.

[15] Ezt követően ismertette a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) utóper szabályait tartalmazó 361. §-ának (1) bekezdését, amely alapján azt kellett vizsgálnia, hogy a felperesek által hivatkozott változások lényegesek-e. Márpedig a humánerőráfordítást igénylő többletfeladatok miatt megítélt járadék alapjául szolgáló minimálbér összegében jelentős változás történt az alapügy befejezése óta. A járadék összege pedig csak akkor felel meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 355. §-a szerinti teljes kártérítés elvének, ha az alperes a felpereseknél a károkozó körülmény folytán felmerülő tényleges ráfordításokat fizeti meg.

[16] Ezért az ápolás-gondozás és a háztartási kisegítő esetében a módosított keresetnek megfelelően emelte fel a 2022. január 1-jétől esedékes járadékot a mindenkor minimálbér figyelembevételével. Az ápolás-gondozás költsége így 2022. január 1-jétől december 31-ig havi 204 750 Ft-tal emelkedett, amely 12 hónapra 2 457 000 Ft; 2023. január 1-jétől november 30-ig havi 273 750 Ft-tal emelkedett, amely 11 hónapra 3 011 250 Ft; 2023. december 1-jétől pedig 2024. február 29-ig havi 348 750 Ft-tal emelkedett, amely összesen 1 046 250 Ft; mindösszesen: 6 514 500 Ft. A háztartási kisegítésre járó járadék pedig 2022. január 1. és december 31. napjai között havi 24 570 Ft-tal, 12 hónapra 294 840 Ft-tal emelkedett; 2023. január 1. és november 30. napjai között az emelés mértéke „32.85” Ft, 11 hónapra összesen: 361 350 Ft; míg 2023. december 1-jétől az emelés összege havi 41 850 Ft, 2024. február 29-ig összesen 125 550 Ft; mindösszesen: 781 740 Ft.

[17] A kíséret többletköltségével kapcsolatos kereset részben volt alapos, mivel a jogerős ítélet nem az akkori minimálbér óradíjával, hanem 350 Ft-os óradíjjal számolt, amely az akkori minimálbér 58%-a volt, ezért ezen aránypárt figyelembevételével 2022. január 1. és december 31. között 667 Ft óradíjjal számolva havi 6530 Ft-tal szükséges emelni a járadékot, amely 12 hónapra 78 360 Ft; 2023. január 1. és november 30. napjai között az emelés havi mértéke 8734 Ft, 11 hónapra: 96 074 Ft; 2023. „január” 1-jétől az emelkedés mértéke havi 11 124 Ft, 2024. február 29-ig összesen: 33 372; a lejárt járadékkülönbözlet mindösszesen: 493 900 Ft.

[18] A tisztítószer, pelenka, gépjárműfenntartás és a gyógyhatású készítmények költsége körében a keresetlevélhez mellékelte iratok igazolták a jelentős áremelkedést, amely és a teljes reparáció elve alapján a járadékot az alábbiak szerint volt szükséges emelni:

- a tisztítószer ár 2022. január 1-jétől 2982 Ft-tal emelkedett, ami 2024. február 29-ig összesen 77 532 Ft meg nem térült többlet;
- a pelenka ára havi 23 436 Ft-ról 19 387 Ft-tal havi 42 823 Ft-ra emelkedett, a lejárt járadékkülönbözlet 504 062 Ft;
- gépjármű fenntartásának költsége 14 136 Ft-tal havi 20 313 Ft-ra emelkedett, ami 2022. január 1-jétől 2024. február 9-ig 367 536 Ft lejárt járadékkülönbözlet;
- a gyógyhatású készítmények havi költsége 2022. január 1-jétől 10 975 Ft-tal 30 704 Ft-ra emelkedett, 2022. január 1-jétől 2024. február 29-ig a lejárt járadékkülönbözlet 285 350 Ft.

[19] Az elsőfokú bíróság ezért a 2022. január 1-jétől 2024. február 29-ig lejárt összesen 8 738 526 Ft járadék egyösszegű megfizetésére kötelezte az alperest, míg a jövőben fizetendő járadékok időszakonként, havonta előre fizetendők.

[20] Túlnyomórészt találta alaposnak az újonnan bekövetkezett kárigényt. A gépjármű esetében rögzítette, hogy az orvos- és a műszaki szakértői vélemény is alátámasztotta, hogy szükséges és indokolt volt egy nagyobb gépjármű beszerzése, azonban semmi nem támasztja alá azt az alperesi állítást, hogy indokolatlanul nagyértékű gépkocsit vásároltak. A szakértői vélemények szerint K. N. nem tud önállóan beülni a járműbe, ölből kell betenni és kivenni, egy kisebb gépkocsiban pedig a kerekesszék nem helyezhető el úgy, hogy az ő biztonságos szállítása is megoldható legyen, ezért szükséges volt egy nagyobb csomagterű és ajtójú, magasabban lévő ülésekkel rendelkező gépkocsi beszerzése. Az pedig, hogy használt gépjárművet vettek, azt mutatja, hogy a felperesek az indokolt összeget fordították a vásárlásra, ezért az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján kötelezte az alperest az 1959. évi Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján az eladott gépkocsi árával csökkentett összeg, azaz 11 528 925 Ft megfizetésére.

[21] Az alacsonyabb ágy használatának szükségességét is alátámasztotta az orvosszakértői vélemény, emellett pedig mind a felperesek, mind a gyermekük ágyáról becsatolt fényképfelvételekből megállapítható, hogy azok olyan kialakításúak, amelyek kereskedelmi forgalomban nem kaphatók, így mivel az alperes utóbb maga sem vitatta a bekerülési költséget, szintén az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján kötelezte az alperest az ágyvásárlással kapcsolatos 1 204 000 Ft költség megfizetésére.

[22] Az akadálymentesített ház építésével kapcsolatban érvényesített kárigény azonban csak részben volt megalapozott. E tekintetben idézte az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdéseit is, amely rendelkezésekből az következik, hogy az alpereseknek a károkozással összefüggésben a felperesek azon vagyoni hátrányát kell megtéríteni, amely a káresemény bekövetkezése után, de azzal összefüggésben felmerült, indokolt költségből fakad. Ugyanakkor az 1959. évi Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján a károkozó a károsultat terhelő kárenyhítési kötelezettség alapján is kizárólag a károkozás következményével szükségszerűen felmerülő indokolt, másként meg nem térülő kiadásokat köteles megtéríteni. Ezért a felperesi állásponttal ellentétben csökkenteni kellett az újonnan keletkezett kiadásaik arányos részét a korábbi, akadálymentesítésre alkalmatlan lakás értékesítésekor befolyt 18 000 000 Ft vételárral. Ismételten ismertetve az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (4) bekezdését rögzítette, hogy a károkozással okozati összefüggésben felmerült házépítéssel kapcsolatban a felpereseknél az a költség merült fel, hogy az (immáron) négytagú család lakhatását biztosító épületnél nagyobb kellett építeniük. A telek vásárlása és a lakás felépítésére fordított összesen 84 798 702 Ft és az eladásból befolyt 18 000 000 Ft különbözete 66 598 702 Ft, amelyből a telekre eső hányad 10 220 201, a lakóépület felépítésére eső rész 56 578 501 Ft. A teljes épület 71 798 701 Ft-os bekerülési költségből az akadálymentesítés miatti többletköltség 21 326 420 Ft, ami az összes építési költség 29,7%-a. Az építési telek korábbi ingatlan értékesítéséből befolyt vételárral csökkentett részének 29,7%-a 3 035 400 Ft, míg az épület 56 578 501 Ft-os költséghányadának 29,7%-a 17 694 815 Ft, így a többletköltség összesen: 20 730 215 Ft, ezért ennek megfizetésére kötelezte az alperest.

[23] A kamatfizetésről az 1959. évi Ptk. 301. §-ának (1), valamint 360. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján rendelkezett azzal, hogy e kötelezettséget a lejárt járadékok esetében

középarányosan, az újonnan felmerült károkat illetően pedig azok felmerülésétől kezdődően állapította meg.

[24] A Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján kötelezte az alperest a perköltség megfizetésére, amely a felperesek jogi képviseletével kapcsolatban felmerült, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján számított és a (6) bekezdés alapján 50%-kal megemelt összegű, a 4/A. § szerint áfa-t is tartalmazó 2 816 714 Ft ügyvédi munkadíjat, a felperesek által előlegezett 687 113 Ft szakértői díjat, valamint a R. 2. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint felszámított útiköltséget. A R. 3. §-a (6) bekezdésének alkalmazását azért tartotta indokoltnak, mert a felperesek jogi képviselője a pertárgyértéktől függetlenül jelentős, az eljárás lefolytatását nagymértékben segítő kereseti kérelmét több szempontból alátámasztó munkát fejtett ki. Az alperest a Pp. 83. §-a és 102. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a feljegyzett eljárási illeték megfizetésére.

[25] Valamennyi fél fellebbezett az ítélettel szemben.

[26] A felperesek a fellebbezésükben kérték az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és az alperes kötelezését a részükre egyetemlegesen:

- az ápolás-gondozás többletköltsége címén megítélt járadékösszeg felemelésével a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 6 514 500 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1. napjától 226 500 Ft helyett havi 575 250 Ft (emelés = havi 348 750 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,
- a háztartási kisegítő többletköltsége címén a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 781 740 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1. napjától 27 180 Ft helyett havi 69 030 Ft (emelés = havi 41 850 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,
- tisztítószeres többletköltsége címén a 2022. január 1 – 2024. február 29. közötti időszakra 71 568 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1-jétől 2857 Ft helyett havi 5839 Ft (emelés = havi 2982 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,
- pelenka többletköltsége címén a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 504 062 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1-jétől 23 436 Ft helyett havi 42 823 Ft (emelés = havi 19 387 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,
- gépjárműfenntartás többletköltsége címén a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 367 536 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1-jétől 14 136 Ft helyett havi 20 313 Ft (emelés = havi 6177 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,
- gyógyhatású készítmények többletköltsége címén a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 285 350 Ft lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középarányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a

címen 2024. március 1. napjától 19 729 Ft helyett havi 30 704 Ft (emelés = havi 10 975 Ft) költségpótló járadék megfizetésére,

- kíséret többletköltsége címén a 2022. január 1. – 2024. február 29. közötti időszakra 493 900 lejárt járadéktöbblet és ennek 2023. február 1-jétől a kifizetés napjáig középárányosan számított késedelmi kamatai megfizetésére, valamint ugyanezen a címen 2024. március 1. napjától 7210 Ft helyett havi 18 334 Ft (emelés = havi 11 124 Ft) költségpótló járadék megfizetésére. Kérték az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását is. A fellebbezés részeként kérték, hogy amennyiben a fellebbezésben foglaltak számítási hiba folytán részben vagy egészben az ítélet kijavítása körébe tartoznak, az elsőfokú bíróság annak megfelelően orvosolja az ítélet hibáit. Az elsőfokú ítélet járadékokra vonatkozó rendelkezéseivel és indoklásával szemben előterjesztett fellebbezésük részeként a Pp. 369. §-a (3) bekezdésének c) pontjában szabályozott felülbírálati jogkörre hivatkoztak, mivel álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen jelölte meg a járadék felemelésére vonatkozó összegeket, nem vette figyelembe, hogy az alapügyben a jelen perrel nem érintett tételekre is marasztalták az alperest, így pedig az elsőfokú bíróság nem a járadék felemeléséről, hanem annak hanem leszállításáról rendelkezett, amely mellett az indoklás a Pp. 346. §-ának (4) bekezdése ellenére helyenként nem tartalmazza, hogy milyen marasztalási tétel milyen számításon alapul. Bár az ítélet számítási hibát is tartalmaz, annak kijavítása azért nem indokolt, mert a rendelkező rész nem számítási, hanem alapvetően koncepcionális hibában szenved. A rendelkező rész szerinti marasztalás azért megalapozatlan és téves, mert a bíróságnak a kereset alapján a per alatti részösszegek vonatkozásában nem kellett marasztaló rendelkezést hoznia, csak a lejárt tételt kellett megjelölnie és a középárányos kamat kezdőidőpontját meghatározni. Az elsőfokú bíróság rosszul jelölte meg az őket az alapügy alapján megillető járadék összegét, ugyanis az nem 596 419, hanem a jogerős ítélet szerint 445 652 Ft volt. E tételek között azonban voltak olyanok is, amelyek nem képezték tárgyát a jelen utópernek. A marasztalás egzakttsága érdekében ezért szükséges, hogy a rendelkező rész a peresített tételek esetében külön-külön tartalmazza mind a folyó, mind a lejárt járadék összegét. Ténykérdés, hogy az alapügy szerint költségpótló járadék 445 652 Ft-os összege a jelen perben ítélt összecszerűség alapján további 456 414 Ft összeggel emelkedett (ápolás: 348 750, háztartási kisegítő: 41 850 Ft, kíséret: 18 334 Ft, tisztítószer: 2982 Ft, pelenka: 19 387 Ft, gépjárműfenntartás: 14 136 Ft, gyógyhatású készítmény: 10 975 Ft = 456 414 Ft), azaz összesen 902 066 Ft a jelenlegi költségpótló járadék havi összege, amellyel szemben az ítélet rendelkező része szerinti kötelezés 762 293 Ft, amely téves számításon alapul. Az indoklás [31] bekezdése szerint továbbá a lejárt járadék összege összesen 8 738 526 Ft, amellyel szemben a rendelkező rész szerint ugyanez 9 073 326 Ft, amely önmagában ellentmondásossá teszi az ítéletet. A lejárt járadékok együttes összege ezekhez képest ténylegesen 9 018 656 Ft. Az ápolás-gondozás és a háztartási kisegítés többletköltségének indoklása is hiányos, mert a jövőre vonatkozó kötelezésre vonatkozó indoklás (az alperes mikortól milyen összegű járadékot köteles fizetni) nem szerepel az ítéletben, ellentétben a Pp. 346. §-ának (4) bekezdésében szabályozottakkal. Az indoklás [29] és [30] bekezdései ugyan az utóper tárgyát képező további tétel esetében kitérnek mindezekre is, az indoklás azonban nem egyeztethető össze a rendelkező rész szerinti marasztalással, mivel az összes folyó járadékemelés együttes összege az alapügyben megítélt marasztalással együtt jelentősen több, mint a rendelkező részben feltüntetett összeg. A másodfokú perköltség részeként a R. alapján felszámított ügyvédi munkadíj mellett a tárgyalással kapcsolatban 50 000 Ft utazási költség megtérítésére is igényt tartottak.

[27] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az

elsőfokú bíróság új határozat hozatalára történő utasítását. Kérte továbbá a felperesek első- és másodfokú perköltségben történő marasztalását és az illeték fizetésére történő kötelezésének hatályon kívül helyezését is. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete okszerűtlen mind a tényállás, mind az abból levont jogi következtetések tekintetében, de több ponton hibás és összezszerűségében megalapozatlan is. A költségpótló járadék felemelése körében nem vitatta az azok alapjául szolgáló órabérek és árak emelkedését, azonban fenntartotta, hogy ezek önmagukban, automatikusan nem teremtenek alapot az utóperhez. Az infláció, a munkaerőpiaci változások rajta kívül álló okból következtek be, ezért azok a teljes reparáció elvének körén kívül esnek. Továbbá az alapperben hozott ítélet nem rendelkezik a járadék összegének felemeléséről, indexálási kötelezettség sem fakad sem jogszabályból, sem a jogerős ítéletből, ezért a kereset elutasításának lett volna helye. Az elsőfokú bíróság 2022. január 1. napjától rendelkezett a járadék emeléséről, azonban a kereseti kérelem beadásának időpontja (2022. július 13.) miatt a járadék felemelése iránti igény kezdőidőpontja 2022. január 13-a lehet a Pp. 360. §-ának (3) bekezdése alapján. Emellett lejárt költségpótló járadék különbözete címén 9 073 326 Ft és kamatai megfizetésére kötelezték, és bár az ítélet jogi indoklása részletesen és tételesen kimunkálta annak összetevőit, azok összeadva 9 024 620 Ft-ot tesznek ki, amelyhez képest az indokolás [31] bekezdése is eltér az ott rögzített 8 738 526 Ft-tal. Az újonnan felmerült kárigények közül a gépjármű vásárlásával és üzembehelyezésével kapcsolatos kártérítési összeg túlzó, amely mérték indokoltságát nem igazolták. A felperesek által becsatolt számlával igazoltak alapján megállapítható (az ítélet is tényként kezeli), hogy milyen költségük merült fel, amely vételár azonban eltúlzó mértékű, aránytalan. A műszaki szakértői vélemény szerint nemcsak a megvásárolt VW Sharan, hanem bármely hasonló csomagterű és kialakítású gépjármű megfelelő a gyermek szállításához, ezért nem volt indokolt és szükségszerű ilyen magas vételárral rendelkező gépjármű vásárlása, így nem kötelezhető annak megfizetésére. A felperesek nem igazolták, hogy a gépjárművük vásárlásának időpontjában más műszakilag alkalmas, hasonló és megfelelő paraméterekkel rendelkező gépjárművek vételára miként alakult. Emellett az egész család tudja használni a járművet, ezért nem volt indokolt, hogy a teljes költség megfizetésére kötelezzék. Bár a felperesek úgy nyilatkoztak, hogy kizárólag a gyermekük betegsége miatt vásárolták és használják, ez azonban életszerűtlen, hiszen annak a család eltérő céljaira való használhatóságát is figyelembe kell venni, amellyel összefüggésben hivatkozott a BH2017. 301. számú döntésben kifejtettekre is. Az pedig, hogy a felperesek nem új, hanem használt (2 éves) gépjárművet vásároltak 2017-ben 12 000 000 Ft-ért, önmagában nem alapozza meg, hogy az indokolt összeget fordították a vásárlásra. Az akadálymentesített ház építési költsége és az építési telek vásárlásának többletköltsége vonatkozásában egyrészt álláspontja szerint a telek vételárának arányosítása nem értelmezhető, mert nem igazolták, hogy az akadálymentesítés kialakításának szükségessége befolyásolta-e a telek méretét, ha igen, milyen módon, de ezt az elsőfokú bíróság sem vizsgálta. A felperesek csak azt igazolták, hogy milyen vételáron vásárolták meg az ingatlant, de azt sem igazolták, hogy az adott időpontban milyen telekárak voltak, illetve hogy van-e vételárkülönbség, ha a felperesek olyan telket vásároltak volna, amire nem az akadálymentesítéssel megnövelt alapterületű ingatlan felépítését vállalják, azaz hogy a jelenlegi telek és akadálymentesítésre fordított terület nélküli ingatlan felépítéséhez szükséges és elégséges területű telek vételára hogyan alakult a telekvásárlás időpontjában. Az elsőfokú bíróság tényként fogadta el, hogy a felperesek 84 798 702 Ft-ot fordítottak a telek vásárlására és a ház felépítésére. Ebből helytállóan vonta le a korábbi ingatlan vételárát, így a különbözet 66 598 702 Ft. A műszaki szakértői vélemény alapján az összes építési költség 29,7%-ában határozta meg az akadálymentesítés miatti többletköltséget. A felperesek jelenlegi lakóhelyének kialakítása azonban nemcsak eszmei értéknövekedést jelent a számukra, hanem tényleges vagyonszerzést is, amelynek költsége (vagy a költség egy része) – a K. N. egészségi állapota által indokolt,

szükségszerűen felmerülő többletköltségeket leszámítva – nem hárítható át az alperesre. Az alperes kártérítési felelőssége nem terjedhet ki előnyök nyújtására, a felperesek vagyonának növelésére. Az ítéletben megállapított többletköltség nem mutat valós, reális képet, hiszen köztudomású tény, hogy egy újjépítésű, más lakókörnyezetben található ingatlanál kimunkált „többletköltség” nem a valójában, szükségesen és arányos mértékben, a károkozással összefüggésben felmerülő szükségleteik többletköltségeit tükrözi. Az ítélet azt rögzíti, hogy a felperesek a saját igények szerinti helyen és paraméterekkel épített ingatlanuk vonatkozásában mennyivel költöttek többet akadálymentesítésre és a károkozás kapcsán szükségszerűen felmerülő igények kielégítésére. Az elsőfokú eljárás során azonban nem igazolták, hogy egy ugyanolyan vagy hasonló térmértékű társasházi ingatlan, mint a korábbi lakóhelyük vásárlása és annak akadálymentesítése milyen költségekkel járt volna, márpedig az ezen elvek mentén kalkulált költségek mutathatnák meg a reális többletköltséget. A speciális ágyak vonatkozásában megítélt kártérítés összege is eltűzött, mivel a felperesek csak számlával igazolták költségeiket, de nem igazolták, hogy azok vételára reális, nem eltűzött mértékű (pl. árajánlatkérések, gyártók felé történő megkeresések becsatolásával). Pedig az észszerűség, célszerűség, indokoltság és az arányosság objektív kritériumainak kellene érvényesülnie, mivel az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményéből az is következik, hogy nemcsak az általában elvárhatóságot, hanem az adott helyzetből fakadó körülményeket is értékelni kell. Ebből a szempontból az a döntő, hogy amikor a kiadásokról határoztak, a felmerülő költségeket a rendelkezésére álló információk alapján, az eset körülményeire is tekintettel indokoltnak, szükségesnek, arányosnak tarthatták-e. Azonban a gépjármű, az ingatlan és a speciális ágy vonatkozásában is megállapítható, hogy ha indokoltak és szükségesek is ezen igények, azok mértéke, megvalósítása semmiképpen nem arányos, ezért e kártérítési összegek túlzóak. Ugyanígy eltűzött a felpereseknek fizetendő 3 614 227 Ft perköltség is, mivel a R. 3. §-a (6) bekezdésének alkalmazása nem volt indokolt. Emellett költségvetési szervként teljes személyes illetékmentességben részesül az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján, ezért kérte az illeték fizetésére történő kötelezés hatályon kívül helyezését.

[28] A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben kérték, hogy az ítéltábla ne adjon helyt az alperes fellebbezésének. A járadék körében azt hangsúlyozták, hogy a járadék felemelésére nem azért kerül sor, mert alperes tehet az ár- és értékviszonyok megváltozásáról, hanem mert a Pp. 361. §-ának rendelkezései szerint a járadék formájában megítélt kártérítési tételek elbírálási szempontjai közül valamelyikben (jelen esetben az árviszonyokban) olyan lényeges körülményváltozás következett be, amelyet ha nem értékelnek újra, a megítélt járadék nem felel meg a teljes kártérítés elvének, a ezzel a felpereseket sérelem éri. Az utóper törvényi feltételei közül nem vitás, hogy a korábbi elbírálás szempontjai közül az értékmeghatározásban (minimálbér összege, egyes termékek ára) körülményváltozás következett be, és az sem vitás, hogy e körülményváltozás lényeges, hiszen jelentős értékviszonyváltozás következett be. A jogalkotó pedig nem rangsorolta az elbírálási szempontokat és az értékváltozást nem zárta ki a körülményváltozások köréből. Tény, hogy egy kúriai döntés szerint az infláció ténye önmagában nem eredményezheti a járadék felemelését, azonban abban az ítéletben e kitétel nem arra vonatkozik, hogy az infláció ne lehetne a járadék felemelésének alapja, hanem hogy az abban a perben irányadó 1-3%-os infláció nem lényeges körülményváltozás. Így ha a jogszabály nem is írja elő az indexálást, az nem zárja ki a járadék indexálását. Az alperes tévesen hivatkozott arra is, hogy a kereset 2022. július 13-i előterjesztése miatt csak 2022. január 13-tól érvényesíthették a követelést. Idézve a Pp. 361. §-ának (3) bekezdését azt hangsúlyozták, hogy a jogszabály szövege szerint az érvényesíthetőségi idő nem 6 hónap, hanem a kereset megindítását megelőző 6 hónap. A „megelőző” szó használata lex specialet, ekként kivételt képez a Pp. 146. §-ának (4)

bekezdésében rögzített általános számítási módtól. Ellenpéldaként hivatkoztak a szünetelés szabályaira, amelyet ismertettek is. Egyetértettek azonban az alperesi fellebbezésben is hivatkozott számítási hibával, amelyet maguk is a fellebbezésük tárgyává tettek. Kiemelték továbbá, hogy az alperesi fellebbezés olyan okot nem is tartalmaz a járadék felemelése körében, amely alapján az ítélet hatályon kívül helyezése lenne indokolt. Az újonnan előterjesztett kárigények körében előadták, hogy az alperes is elismerte: számlával igazolták a gépjárművásárlás költségét és felmerültét, az azonban, hogy túlzónak tartja, nem jogi kategória. Ha más, olcsóbb gépjárműre hivatkozik, a perjogi szabályok alapján az ő bizonyítási terhe lett volna konkrét tényállítást tenni, hogy milyen más jármű lenne alkalmas és az mennyibe kerül. Az elsőfokú bíróságnak nem kellett kiosztani a bizonyítási terhet a Pp. szabályai alapján, a jogi képviselővel eljáró alperesnek pedig tudnia kellett volna, hogy a védekezése eredményességéhez pontos tényállítást és ellenbizonyítást kellett volna tennie, amelyet elmulasztott, amely nélkül az általános jellegű vitatása csak bizonyítatlan tényállítás. Ezzel szemben ők bizonyították a kárt, azaz az összeget, bizonyították a gépjárműbeszerzés indokoltságát és bizonyították szakértői úton azt is, hogy a beszerzett gépjármű az elérni kívánt célnak megfelel. Ezzel szemben az alperesen volt a bizonyítási terhe, de sem az ellenkérelmében, sem a szakvélemény ismeretében az utólagos bizonyítás keretében sem élt bizonyítási indítvánnyal. A fellebbezés kitételével szemben pedig éppen az alperesnek kellett volna bizonyítania a Pp. 265. §-ának (1) bekezdése alapján, hogy a gépjárművásárlás időpontjában a műszakilag alkalmas, hasonló és megfelelő paraméterekkel rendelkező gépjárművek vételára miként alakult. Az alperes tévesen hivatkozott arra is, hogy a teljes vételár nem lett volna megítélhető, mert nem életszerű, hogy csak a gyermek szállítására használják a gépkocsit; az ellenkérelemben ugyanis nem hivatkozott erre, a fellebbezésben pedig már nem teheti meg. A perben egyébként sem azt kell vizsgálni, hogy a lehetőség adott-e vagy sem, hanem hogy ténylegesen szélesebb körben használják-e a járművet. Azt azonban bizonyították, hogy a II. rendű felperes a cég tulajdonát képező autóval napközben munkaügyben közlekedik, azaz nem volt másik olyan jármű, amely alkalmas a gyermek szállítására napközben vagy olyan hétvégén, amikor a II. felperes nincs otthon a gépkocsival. Így bár elvileg lehet olyan élethelyzet, amikor a gépkocsit együttesen az egész család használja, ez nem a szülők kényelmét szolgálja. A megvásárolt jármű többletként akkor lenne értelmezhető, ha korábban nem lett volna gépjárművük, ugyanis csak e relációban értelmezhető a közlekedésben nyújtott előny és komfort. Az alperes által hivatkozott BH pedig azt rögzíti, hogy a bizonyítás nem elvárható, azt azonban nem, hogy annak a felperesek ne tehetnének eleget, márpedig a jelen ügyben bizonyították, hogy csak a gyermek szállítására használják a gépjárművet, így a bírói vélelem megdőlt és megdönthető. A házépítés költsége kapcsán előterjesztett fellebbezés pedig alaptalan és hatálytalan annyiban, amely szerint vitatja, hogy a telek méretét befolyásolta-e az akadálymentesítés kialakítása, illetőleg hogy a szakértő ezt nem vizsgálta, mivel ez az alperesi védekezés érdekkörében felmerülő kérdés volt, amelyre vonatkozó kérdése nem volt a szakértőhöz, továbbá ezirányú kérdéseit a 60. sorszámú jegyzőkönyvben dokumentáltak szerint nem tartotta fenn. Az alperes továbbá ezzel kapcsolatban is a bizonyítási terhe körében téved, mivel nem a felpereseknek kellett igazolniuk, hogy az adott időpontban milyen telekárak voltak, illetve hogy kisebb telek is elégséges lett volna. Mindezekre azonban a fellebbezési eljárásban joghatályosan már nem hivatkozhat. A vagyonszerzésre is alaptalanul hivatkozott, hiszen valójában vagyónátrendeződés történt, az elsőfokú bíróság pedig csak a gyermekük egészségkárosodásával kapcsolatos többletráfordításokat ítélte meg. Az a hivatkozás is alaptalan, hogy az új környezetben épített ingatlannal felmerült többletköltség nem a szükséges és arányos többletköltségeket tükrözi, mivel szakértői úton bizonyított ténykérdés, hogy a korábbi ingatlan nem volt átalakítható, és a gyermekük ellátásának sem felelt meg, azonban a teljes kártérítés elve alapján a károsultat olyan helyzetbe kell hozni, mintha a kár

be sem következett volna, és amennyiben az nem lehetséges, törekedni kell a minél előnyösebb, a károkozás okán megváltozott állapothoz igazodó ellátás megteremtésére. A felperesi beruházás ezt célozta, ezért vonták le a korábbi ingatlan értékét és ítélték meg csak az egészségkárosodással összefüggő ráfordításokat mint szükségszerűen felmerülő és áthárítható költségeket. Szintén az alperesnek kellett volna bizonyítania – mivel védekezésként ő állította –, hogy a korábbi lakás átalakítható lett volna, illetve olcsóbb, de a célnak megfelelő másik társasházi lakás is vásárolható lett volna. Ezt azonban a szakértői vélemény cáfolta, de az egyéb ingatlannal kapcsolatban is megadta a válaszát akként, hogy csak konkrét ingatlanról és konkrét műszaki tartalomról tud nyilatkozni, általánosságban nem tesz szakértői nyilatkozatot. Tehát az alperesnek kellett volna konkrét ingatlant megjelölnie a szakértői vizsgálathoz, ha pedig vitatja, indítványoznia kellett volna a szakértői vélemény kiegészítését, azonban elfogadta a szakértői véleményt. A speciális ágy körében előadták, hogy az alperesi fellebbezés jogelméletileg téves, mivel a szabad bizonyítás elve alapján a kár mértéke bármivel igazolható, ami alkalmas a kiadás összecszerúságának igazolására, amelyet számlával bizonyítottak. Bizonyítási terhüknek megfelelően szakértői és tanúbizonyítással igazolták, hogy a vagyontárgy megvétele indokolt volt, és hogy ez milyen összegű kiadással járt. Ehhez képest az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy lehetett volna olcsóbban is megfelelő ágyat venni, azonban alperes ebben a körben nem terjesztett elő bizonyítási indítványt vagy bizonyítékot. Téves ugyanis az az alperesi vélekedés, hogy elég csak vitatni a kereseti követelést, de alperesi oldalon nem keletkezik az ellenbizonyítás körében kötelezettség, különösen ha a felperesek a rájuk vonatkozó bizonyítási tehernek eleget tettek. Az alperesnek kell ugyanis a védekezés körében előadott tényállításait bizonyítani annak érdekében, hogy azt a bíróság valóban fogadja el, azaz, hogy nem volt indokolt speciális ágy vásárlása, de ha mégis, akkor a célnak megfelelő ágy olcsóbban is beszerezhető. Ezen alperesi mulasztás azonban nem eredményezi az ítélet hibáját, ugyanis hivatalból való bizonyítás főszabályként nincs. A perköltséggel összefüggésben pedig arra hivatkoztak, hogy a R. 3. §-ának (6) bekezdésére utaló fellebbezési érvelés hiányos, mivel nem adta elő, hogy miért nem volt indokolt alkalmazni e jogszabályhelyet, amelyre ezért csak azt tudják válaszolni, hogy indokolt volt, amelyet az elsőfokú bíróság is megindokolt, és amit a fellebbezés nem támadott. Az alperes terhére rótt illetékkötelezettség pedig azon alperesi mulasztás eredménye, hogy a Pp. 94. §-a, 171. §-a (1) bekezdésének c) pontja és 200. §-a ellenére az ellenkérelemben nem jelezte és igazolta illetékmentességét.

[29] Az alperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.

[30] A felek fellebbezései részben megalapozottak.

[31] Az ítéltábla fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítélet azzal összefüggő rendelkezését, amely szerint az utazáshoz szükséges kíséret többletköltsége körében elutasította a felperesek minimálbér alapján számítható óradíj 58%-át meghaladó mértékben előterjesztett, a járadék felemelése iránti keresetét.

[32] Az ítéltábla ugyanakkor – bár az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást érinti, amely vonatkozásban a felek felülbírálatot nem kértek –, mivel az utóperben a tényállást jelentős részében az alapügy pertörténete jelenti, az elsőfokú ítélet ezzel összefüggő megállapításai pedig külön fellebbezési kérelem hiányában is korrigálhatóak, annyiban helyesbítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, hogy a felek az alapügyben a Debreceni Ítéltábla előtt Pf.I.20.0../2017. számon indult másodfokú eljárás során a fent

részletezettek szerint részegyezséget kötöttek, amely alapján az alperes járadékfizetési kötelezettségére nemcsak az alapügyben hozott jogerős ítélet, hanem e részegyezség is irányadó.

[33] Egyebekben az elsőfokú bíróság feltárta az ügy utóperre tartozó részével összefüggő tényállást, és – a fellebbezéssel érintett körben – helytálló következtetésre jutott a járadék felemelése iránti követelés részbeni megalapozottságát illetően, ugyanakkor nem döntött az alperes igényérvényesítésre meghatározott korlátra vonatkozó ellenkérelméről.

[34] Ide nem értve az elsőfokú ítélet hivatkozott számítási hibáit, az utóperre tartozó keresettel összefüggő tényállítások, ennek részeként annakösszege nem volt vitás sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során, hanem az alperes jogalapjában vitatta azt.

[35] A Pp. 361. §-ának (1) bekezdése szerint, ha az ítélet az egyik felet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le, az anyagi jogerőhatás nem gátolja, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt, ha azok a tények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak. A (3) bekezdés szerint pedig a bíróság az utóperben a korábbi ítélettel megállapított szolgáltatást legfeljebb a kereset megindítását megelőző hat hónaptól kezdődő időre változtathatja meg.

[36] Az utóbbi bekezdéshez hasonló módon szabályozott határidők körében kialakult bírói gyakorlat szerint az ilyen nem perindítási határidő [Pp. 176. §-a (1) bekezdésének i) pontja], hanem az elévülési határidőn belül az igényérvényesítésre meghatározott korlát [pl. Kúria Pfv.VIII.20.375/2019/5. számú ítélet], ezért figyelemmel a bírósági eljárást megindító keresetlevél vagy kérelem késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. Polgári jogegységi határozat rendelkező részének harmadik bekezdésében foglaltakra is, arról a bíróságnak az ügy érdemében az ellenfél erre vonatkozó kifogása alapján kell döntenie. Bár az alperes az ellenkérelmében előterjesztette az erre vonatkozó kifogását (8. sorszám alatti ellenkérelem 3. oldal), az elsőfokú bíróság arról nem döntött, mint ahogy az alperes erre vonatkozó védekezését sem tüntette fel az ítélet indokolásában (amelyet az ítéltábla ezért ennyiben korrigált is). Ezen túlmenően továbbá az ítélet indokolásának tényállási részében egyazon, a [8] bekezdésben egymásnak is ellentmondásosan rögzítette, hogy a felperesek járadékigénye 2022. január 13-tól emelkedett meg, amelynek ellentmondóan (mint ahogy az ítélet rendelkező részében és indokolásának többi részében) 2022. január 1-jétől rögzítette a megemelkedett járadék kezdő időpontját. Mivel az alperes a fellebbezésében e vonatkozásban kérte az érdemi döntés meghozatalát, amely vonatkozásban a felperesek is az érdemi elbírálást kérték a fellebbezési ellenkérelmükben, a Pp. 383. §-ának (3) bekezdése alapján nem volt akadálya, hogy az ítéltábla határozzon ebben a kérdésben.

[37] Az alperes fellebbezésben is megismételt érvelésével szemben a felperesek arra hivatkoztak a perfelvétel során, hogy bár az utóperre tartozó igényük kezdő időpontja 2022. január 13-a lenne, ez csak annyiban érinti a keresetet, hogy a kamat középátlagos kezdő időpontja 7 nappal későbbi, míg a járadék iránti igény (véltetően elírás miatt) „július” 14-től kezdődik (10. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Az ezt követő keresetváltoztatások során azonban változatlanul 2022. január 1-jétől és ahhoz igazodó kamatigénnyel terjesztették elő keresetüket (utoljára a 45. sorszámú beadványban). A felperesek tényleges, a fellebbezési

ellenkérelmükben hivatkozott érvelésével szemben a Pp. 361. §-ának (3) bekezdése nem szabályoz kivételt a határidő számításával kapcsolatos főszabály alól. Ilyen értelmet csak akkor lehetne tulajdonítani e rendelkezésnek, ha nem a megelőző „hat”, hanem a „hatodik” hónaptól kitélt szabályozná, amely esetben valóban 2022. január hónapjának egészére érvényesíthették volna a 2022. július 13-án előterjesztett járadékigényüket, így viszont hat hónapon túlra is. A felperesek érvelésétől eltérően ezért nem volt oka a Pp. 146. §-a (4) bekezdésének a hónapokban megállapított határidőkre vonatkozó rendelkezéseitől való eltérésnek. Ehhez kapcsolódóan a „megelőző” kitétel alkalmazása sem a felperesek értelmezése szerinti *lex specialis* megteremtését szolgálja, hanem csak annak szükségszerű megfogalmazása, hogy – ennyiben kivételként – a határidő szabályozása nem a jövőre, hanem a „múltra” vonatkozik. A fent már ismertetetteknek megfelelően továbbá e határidő – bár eljárási szabály tartalmazza – anyagi jogi jelleget ölt, ezért analógiaként az 1959. évi Ptk. (mint a perben irányadó anyagi jogszabály) hasonló szabályt tartalmazó 280. §-ának (3) bekezdése és az azzal kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat is figyelembe vehető. Az 1959. évi Ptk. 280. §-a (3) bekezdésének harmadik mondata (amely szerint a jogosult a hat hónapnál régebben lejárt és alapos ok nélkül nem érvényesített részleteket bírósági úton többé nem követelheti) kapcsán kialakult, a BH2020. 12. számú eseti döntésben is megjelenő bírói gyakorlat szerint pedig az igényérvényesítésre vonatkozó hathónapos időkorlátot úgy kell érteni, hogy pl. egy 2014. július 18-án érkezett keresetlevél esetében az azt megelőző hat hónaptól, azaz 2014. január 18-tól kezdődik a járadékfizetési kötelezettség. Az ítéltábla ezért az igényérvényesítési határidő elmulasztása miatt megalapozatlannak találta a keresetet és az annak megfelelő elsőfokú ítéletet a 2022. január 1-jétől 2022. január 12-ig terjedő időszakra.

[38] Az alperes egyebekben a jogalapjában megalapozatlanul sérelmezte a marasztalását. Az utóper eljárásjogi szabálya ugyanis az anyagi jogerő alóli kivétel, amelynek célja a mindenkori életviszonyokhoz való igazodás. Az utóbb bekövetkezett lényeges körülményváltozás ad lehetőséget arra, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt (BDT2024. 4768). Az alperes által helytállóan hivatkozott bírói gyakorlat (BH2022. 152., Kúria Pfv.III.20.875/2011/6. számú ítélete) szerint az infláció önmagában nem ad alapot a járadék mértékének utóperben történő felemelésére. Az utóperben ugyanis abból kell kiindulni a bírói gyakorlat szerint, hogy a körülmények lényeges változása az adott jogviszonyra vonatkozóan vizsgálható, és azt biztosítja, hogy az időszakosan teljesítendő szolgáltatás esetén figyelembe vehetők legyenek későbbi, elsősorban a jogosult személyét, életkörülményeit, szükségleteit érintő, a jogosultságot vagy annak mértékét lényegesen befolyásoló változások. Az inflációs hatás, amely nemcsak az elbírálandó jogviszony alanyait, hanem mindenkit érint, önmagában nem ad jogalapot ezért a járadék összegének felemelésére, jogszabály pedig ún. indexálási kötelezettséget nem ír elő.

[39] E szigorú álláspont alapján azonban csak az a mechanikus jogértelmezés zárható ki, amely szerint valamennyi járadékigényt valorizálni kell az infláció miatt. Részben erre enged következtetni a hivatkozott BH azzal összefüggő indokolása is, amely szerint „nem (...) nélkülözhető annak konkrét kimutatása, hogy a (...) költségei a korábbi jogerős ítélet meghozatala óta mekkora mértékben növekedtek. Ennek hiányában a járadék mértékének felemelésére okot adó lényeges körülményváltozás bekövetkeztét megállapítani nem lehetett. Minthogy (...) kizárólag az infláció mértékére vonatkozó állítást tett, és bizonyítékot is csak arra vonatkozóan szolgáltatott, a keresete nem volt teljesíthető”. Emellett is nem példa nélküli, hogy a bíróságok hoznak az utóperben előterjesztett keresetnek megfelelő döntést pusztán az ár- és értékviszonyok változása alapján (pl. BH2022. 205.). A jelen perben

azonban a felperesek tételesen is kimutatták és igazolták a járadékigény alapjául szolgáló árak és a minimálbérre alapított óradíj változását, amelyet az alperes sem tett vitássá. A Pp. 361. §-ának (1) bekezdése szerint pedig a felperesek alanyi jogát az teremti meg, ha azok a tények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította az alapügyben, utóbb lényegesen megváltoztak. A bírói gyakorlat által elfogadott jogértelmezés sem vezethet azonban a megítélt kártérítés elértéktelenedéséhez. Az ugyanis a felperesek nyilvánvaló károsodására vezet, ha az alperes károkozó magatartása miatt szükségképpen felmerülő költségeik és kifejtett munkájuk – az inflálódásban jelentkező lényeges hatás következtében – kompenzáció nélkül marad.

[40] A jogerős ítélet és a felek részegyezségének alapjául szolgáló ár- és értékviszonyok pedig az utóper tárgyát képező járadékok esetében nem pusztán megváltoztak, hanem ez a változás jelentősnek is minősül: az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés, tisztítószeres, (az elsőfokú ítélet nem vitatott számításán alapuló) kíséret, pelenka és gyógyhatású készítmények költsége esetében az árak és díjak emelkedése már 2022. január 13-tól is mintegy kétszeresére, a gépjárműfenntartás (kereseti kérelem és ellenkérelem, valamint fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között értékelhető) költsége pedig ezt meghaladó mértékben emelkedett. Az ítéltábla a teljesség kedvéért rögzíti az ápolás-gondozás és a közlekedési kíséret körében, hogy az alapügy jogerős befejezésekor 6. éves K. N. mostanra 13. éves, testtömege 36 kg, aki az aggálytalan orvosszakértői vélemény szerint – egyebek mellett – valamennyi végtagra kiterjedő bénulásban és súlyos fokú szellemi visszamaradottságban szenved (26. sorszám alatti szakvélemény 33. oldal), azaz a személye körüli segítség is nagyobb erőfeszítést igényel. Az ítéltábla emellett visszautal az elsőfokú ítélet mindezekkel összefüggő helytálló indokaira is, amelyeket megismételni nem kíván.

[41] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytálló következtetésre jutott, amikor 2022. január hónaptól – megalapozottan azonban csak annak 13. napjától – a járadék felemeléséről határozott. A kereseti, valamint a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátait is figyelembe véve ez az alábbiak szerint alakul:

- ápolás-gondozás költsége: az addigi havi 226 500 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(204\,750 / 31 * 19 =)$ 125 492 Ft-tal, február 1-jétől december 31-ig havi 204 750 Ft-tal emelkedett havi 431 250 Ft-ra, amely 2022. december 31-ig $[125\,492 + (11 * 204\,750 = 2\,252\,250) =]$ 2 377 742 Ft emelkedés (szemben az elsőfokú bíróság által 12 hónapra megállapított 2 457 000 Ft-tal); 2023. január 1-jétől november 30-ig havi 273 750 Ft-tal emelkedett havi 500 250 Ft-ra, amely 11 hónapra 3 011 250 Ft emelkedés; 2023. december 1-jétől pedig havi 348 750 Ft-tal emelkedett/emelkedik havi 575 250 Ft-ra, amely az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző hónappal bezárólag, azaz 2024. február 29-ig összesen 1 046 250 Ft; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2022. január 13. és 2024. február 29. napjai között: 6 435 242 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 6 514 500 Ft-tal);

- háztartási kisegítés költsége: az addigi 27 180 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(24\,570 / 31 * 19 =)$ 15 059 Ft-tal, február 1-jétől december 31-ig havi 24 570 Ft-tal emelkedett havi 51 750 Ft-ra, amely 2022. december 31-ig $[15\,059 + (11 * 24\,570 = 270\,270) =]$ 285 329 Ft emelkedés (szemben az elsőfokú bíróság által 12 hónapra megállapított 294 840 Ft-tal); 2023. január 1. és november 30. napjai között havi 32 850 Ft-tal emelkedett havi 60 030 Ft-ra, amely 11 hónapra 361 350 Ft emelkedés; 2023. december 1-jétől pedig havi 41 850 Ft-tal emelkedett/emelkedik havi 69 030 Ft-ra, amely 2024. február 29-ig összesen 125 550 Ft; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2022. január 13. és 2024. február 29. napjai között: 772 229 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 781 740 Ft-tal);

- kíséret költsége: az addigi 7210 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(6530 / 31 * 19 =)$ 4002 Ft-tal, február 1-jétől december 31-ig havi 6530 Ft-tal emelkedett havi 13 740 Ft-ra, amely 2022. december 31-ig $[4002 + (11 * 6530 = 71\,830) =]$ 75 832 Ft emelkedés (szemben az elsőfokú bíróság által 12 hónapra megállapított 78 360 Ft-tal); 2023. január 1. és november 30. napjai között havi 8734 Ft-tal emelkedett havi 15 944 Ft-ra, amely 11 hónapra 96 074 Ft emelkedés; 2023. december 1-jétől pedig havi 11 124 Ft-tal emelkedett/emelkedik havi 18 334 Ft-ra, amely 2024. február 29-ig összesen 33 372 Ft; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2022. január 13. és 2024. február 29. napjai között: 205 278 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított „493 900” Ft-tal);

- tisztítószeres költsége: az addigi 2857 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(2982 / 31 * 19 =)$ 1828 Ft-tal, majd február 1-jétől emelkedett/emelkedik havi 2982 Ft-tal havi 5839 Ft-ra; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2024. február 29-ig $[1828 + (25 * 2982 = 74\,550) =]$ 76 378 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 77 532 Ft-tal);

- pelenka költsége: az addigi 23 436 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(19\,387 / 31 * 19 =)$ 11 882 Ft-tal, majd február 1-jétől emelkedett/emelkedik havi 19 387 Ft-tal havi 42 823 Ft-ra; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2024. február 29-ig $[11\,882 + (25 * 19\,387 = 484\,675) =]$ 496 557 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 504 062 Ft-tal);

- gépjárműfenntartás költsége: az addigi 6177 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(14\,136 / 31 * 19 =)$ 8664 Ft-tal, majd február 1-jétől emelkedett/emelkedik havi 14 136 Ft-tal havi 20 313 Ft-ra; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2024. február 29-ig $[8664 + (25 * 14\,136 = 353\,400) =]$ 362 064 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 367 536 Ft-tal);

- gyógyhatású készítmények költsége: az addigi 19 729 Ft-ról 2022. január 13-tól január 31-ig $(10\,975 / 31 * 19 =)$ 6727 Ft-tal, majd február 1-jétől emelkedett/emelkedik havi 10 975 Ft-tal havi 30 704 Ft-ra; mindösszesen a lejárt járadékkülönbözet 2024. február 29-ig $[6727 + (25 * 10\,975 = 274\,375) =]$ 281 102 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 285 350 Ft-tal).

[42] E kalkuláció (amely egyben korrigálja az elsőfokú ítélet elírásait és számítási hibáit is) alapján a 2022. január 13-tól 2024. február 29-ig lejárt járadékkülönbözet mindösszesen $(6\,435\,242 + 772\,229 + 205\,278 + 76\,378 + 496\,557 + 362\,064 + 281\,102 =)$ 8 628 850 Ft (szemben az elsőfokú bíróság által a rendelkező részben 9 073 326, az indoklásban pedig 8 738 526 Ft-ban megállapított összeggel), ezért az ítéltábla erre az összegre szállította le a lejárt járadék(különbözet) megfizetésére vonatkozó rendelkezést.

[43] Mivel az alperes nem támadta a fellebbezésben a középarányosan számítandó kamat kezdő időpontját, a felperesek azonban számukra terhesebben, 2023. február 1-jétől kérték az alperes középarányos kamatokban való marasztalását, az ítéltábla a járadékemelés megváltoztatott kezdőidőpontjára is tekintettel a felperesi fellebbezésben megjelölt esedékességre változtatta (szállította le) az alperest a lejárt járadék(különbözet) után fizetendő kamat esedékességét.

[44] A felperesek fellebbezése továbbá annyiban is megalapozott volt, hogy az elsőfokú ítélet indokolása hiányos, mivel nem valamennyi járadék esetében tünteti fel, hogy az alperest a „jövőre nézve” milyen címen, mikortól és milyen összegű költségpótló járadék megfizetésének kötelezettsége terheli. Az ítéltábla ugyanakkor szükségtelenül meg nem ismételve a már kifejtetteket csak visszautal arra, hogy az alperest az általa

összagszerűségében nem vitatott (felemelt) járadék megfizetésének kötelezettsége a fent részletezett kalkulációban rögzítettek szerint terhelte, illetőleg terheli a jövőre nézve is (lásd „emelkedett/emelkedik” kitétel).

[45] A felperesek megalapozottan hivatkoztak arra is, hogy az elsőfokú bíróság általánosságban rendelkezett a „költésgépítő járadék” rendelkező részben meghatározott összegre történő felemeléséről, figyelmen kívül hagyva, hogy az alperest nemcsak az utóperben érintett járadékok vonatkozásában terheli fizetési kötelezettség, hanem a tényállási részt illetően pontosítottak szerint is. Ezzel pedig az ítélet rendelkező része nincs összhangban az indokolásával, mert ez alapján nem a valós kötelezettségének megfelelően marasztalta az alperest, hanem az utóperben nem érintett járadékokkal is egybevetve. Az elsőfokú bíróság azonban ettől függetlenül helytállóan határozta meg a – kizárólag az utóperben érintett – járadékok felemelt összegét 2022. január hónaptól (azonban helyesen: annak 13. napjától) 2022. december 31-ig havi 596 419, 2023. január 1-jétől 2023. november 30-ig havi 675 903, 2023. december 1-jétől kezdődően pedig havi 762 293 Ft összegben az ítélet rendelkező részében. Minthogy ez azonban nem a felpereseket megillető valamennyi járadékra vonatkozó rendelkezés, az ítéltábla kifejezetten csak a jelen utóperben érintett járadékokra konkretizálva változtatta meg az ítéleti rendelkezést, ennyiben részben megváltoztatva, azonban „összagszerűségében” nem érintve az elsőfokú ítélet ezzel összefüggő rendelkezését.

[46] Az alperes másodlagos fellebbezése továbbá az újonnan érvényesített kárigényeket illetően is megalapozott volt. Az 1959. évi Ptk. elsőfokú bíróság által is hivatkozott 355. §-ának (1) és (4) bekezdései szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. Kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

[47] A kártérítés (egyik) célja ezek alapján: a károsultat olyan helyzetbe hozni, mintha a kár be sem következett volna. A kártérítés azonban nem mehet túl saját célján, ezért az 1959. évi Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján azt a költséget kell csak megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Ez a „szükséges” összeg azonban nem feltétlenül egyezik meg a hátrány csökkentésére vagy kiküszöbölésére ténylegesen fordított összeggel (pl. a bírói gyakorlatban széles körben felmerülő avultatás kérdése). Ez utóbbi pedig nem egyezik meg azzal, hogy az alperes a fellebbezésében immáron nem tette vitássá a kárigényt abból a szempontból, hogy a gépjármű, a lakás és az ágyak cseréje is indokolt volt. Azt azonban a felpereseknek kell bizonyítaniuk, hogy a hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges összeget követelik az alperestől, hiszen a kárral (ideértve a károsodás mértékét és összagszerűségét is) összefüggésben az 1959. évi Ptk. 339. §-ának (1) és 355. §-ának (4) bekezdései alapján is nekik áll fenn bizonyítási érdekük. Részben az elsőfokú bíróság is utalt erre az ítélete indokolásának pl. [33], [35] és [37] bekezdéseiben, azonban abból csak arra az eltérő következtetésre jutott egyrészt, hogy pl. az, hogy a felperesek nem új gépjárművet vásároltak, igazolja, hogy az indokolt összeget fordították a vásárlásra, másrészt elfogadta, hogy valamely kiadás felmerültének indokoltsága egyben az összagszerűség megalapozottságát is jelenti.

[48] Azonban – egyebek mellett az észszerűség, józan mértéktartás, a gazdaságosság és egyenértékűség kritériumaira is figyelemmel – a perben a felperesek érdekében áll annak valósággá történő elfogadtatása, hogy ilyen mértékben volt szükséges kiadásokat eszközölniük az adott hátrány csökkentéséhez/kiküszöböléséhez. A Pp. 265. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóságnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. Különösen szembetűnő ez a lecserélt ingóságok és ingatlan, valamint az azokat helyettesítő dolgok értékét illetően: a gépjármű esetében a különbség több, mint tizennyolcszoros, a jelentősen más műszaki tartalmú (új) ingatlan arányosított részét illetően érvényesített költség több, mint másfélszerese a korábbi ingatlan egészének, míg az ágyak esetében a keresetlevélhez mellékelt fényképfelvételek alapján különleges szakértelem hiányában egyelőre csak az a következtetés vonható le, hogy a felperesek által 1 204 000 Ft-ért készített ágyak nem rendelkeznek lábazattal (vagy szerelt/látható lábazattal).

[49] A Kúria – egyebek mellett – már e részítéletben is hivatkozott döntései (BH2022. 152., Kúria Pfv.VIII.20.375/2019/5. számú ítélete) szerint is a károsultnak az általa viselendő kárkövetkezmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez, valamint a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az észszerű egyensúly figyelembevételével lehet megállapítani, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható. Ezzel kapcsolatban nem fogadható el az az álláspont, hogy a károsult a legolcsóbb megoldást köteles választani, azonban az 1959. évi Ptk. 4. §-ában foglalt, a polgári jogviszonyokban irányadó jóhiszeműség és tisztesség alapelveinek figyelembevételével nem kerülhet sor a károsult érdekeinek legteljesebb visszaszorítására sem a kötelezett érdekek legteljesebb érvényesülése érdekében. Ezért pl. egy házépítési költség esetében a felperes bizonyítja a megelőzőleg használt épület akadálymentes használatra való alkalmatlanságát és az ahhoz szükséges átalakítással járó költségeknek az új lakóépület létesítéséhez képest magasabb összegét is (BH2022. 152. [52] bekezdés).

[50] Mindezek alapján is az alperesi vitatás miatt a felperesek érdekében áll a kártérítés minél nagyobb összegben történő elfogadása, amellyel szemben az alperes részéről elegendő volt az összecszerűséget vitató (azt túlzónak tartó) ellenkérelem előterjesztése a Pp. 199. §-a (2) bekezdésének bb) pontja alapján. Az pedig, hogy – a keresetlevélből ismert árkülönbözetre is figyelemmel – ennek részeként nem terjesztett elő a felperesi igényt cáfoló nyilatkozatot és bizonyítást is, csupán azt eredményezi, hogy nem élt a – bizonyítási érdeket felül nem író – ellenbizonyításra vonatkozó jogosultságával (de nem kötelezettségével); a jogvita összecszerűséget érintő kereteit azonban kijelölte ezzel is. A Pp. 203. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai szerint ugyanis ha a fél az e törvényben vagy a bíróság felhívásában meghatározott valamely perfelvételi nyilatkozatot nem tüntet fel a perfelvételi iratban, úgy kell tekinteni – mindaddig, amíg nyilatkozatot nem tesz –, hogy a fél az ellenfél érintett tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékát nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, és a fél keresete vagy ellenkérelme megalapozásához nem kíván, illetve nem tud az érintett perfelvételi nyilatkozat szerinti tényállítást, jogállítást, kérelmet, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt előterjeszteni.

[51] Ez azonban – a felperesek részben helytálló hivatkozásának megfelelően – azt is jelenti, hogy a kereset összecszerűsége vitatásának korlátait az ellenkérelem határozza meg

[ide nem értve, ha a bíróságnak merül fel kételye a Pp. 266. §-ának (1) bekezdése szerint]. Az alperes pedig a fellebbezés szempontjából jelentőséggel bíró körben az alábbiakat tette vitássá az ellenkérelemben. Vitatta a gépjárművel kapcsolatos költség összegét annak „nagy értéke” és amiatt is, hogy az nem/nem csak a „sérült gyermekük érdekét szolgálja”, hanem a „felperesek vagyonát növeli”, azaz a felperesek hivatkozásával szemben azt is, hogy a teljes vételár megítélhető-e. Az elsőfokú bíróság azonban – a fent kifejtetteket meg nem ismételve – e kérdésekben nem döntött, de az összecszerűség esetleges eltűzött volta körében a Pp. 317. §-a (1) bekezdésének a) pontja ellenére arról sem tájékoztatta a feleket, köztük a bizonyításban érdekelt felpereseket, hogy szakértő alkalmazása szükséges. E vonatkozásban annak is különös jelentősége van, hogy a már beszerzett szakértői vélemény szerint a felperesek által beszerzett jármű megfelel a K. N. megváltozott szállítási körülményeinek, de annak bármely hasonló paraméterű gépjármű is megfelel (18. sorszám alatti szakértői vélemény 5. oldal). A hasonló tárgyú perekből azonban ismert az is, hogy a szakértők az ebbéli általános ismereteikből adódóan további peradatok hiányában is választ tudnak adni arra a kérdésre, hogy a K. N. biztonságos szállítását a megváltozott körülményeinek is megfelelő módon és hosszú távon megoldani képes, a már az alapügyben elfogadott használati fokon álló más járművek megszerzése milyen költséggel járt volna.

[52] Az alperes vitatta az ingatlan felmerült költség körében a telekvásárlás szükségességét, az építési költség mértékének szükségességét, továbbá hogy a felperesek oldalán az alperesre át nem hárítható vagyonszerzés jelentkezik. A felperesek a bizonyítási érdeküket felismerve (keresetlevél 16-17. oldal, 34. sorszámú beadvány 2. oldal) indítványozták is szakértő kirendelését annak megválaszolására is, hogy a „házépítés költsége nem eltűzött-e”. A szakértő azonban azt válaszolta a 36. sorszámú végzésben feltett azon kérdésre, hogy „helytálló-e az a felperesi állítás, miszerint használt lakás megvásárlása és N. számára megfelelővé történő átalakítása nem vagy csak a jelen lakóépülettel felmerülő építési költséget elérő vagy meghaladó költséggel lett volna megvalósítható”, hogy általánosságban nem, hanem csak konkrét ingatlan és konkrét műszaki tartalom alapján tesz szakértői nyilatkozatot (50. sorszámú szakvélemény 19. oldal). Függetlenül attól, hogy a szakvélemény e kitétele arra vonatkozott, hogy a szakvélemény elkészítéséhez a perben nem szolgáltatott adatok szükségesek, amelyre a pervezetés részeként fel kellett volna hívni a felek figyelmét a Pp. 317. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján, az elsőfokú bíróság és a felek lényegében azzal a tartalommal fogadták el a szakértő válaszát, hogy e kérdés szakértői szempontból nem megválaszolható, holott e kérdés eldöntése [akár a Pp. 279. §-ának (3) bekezdésében rögzített mérlegeléssel vegyesen] változatlanul szakkérdés, minimális szinten legalább annak megválaszolása érdekében, hogy azzal az – átalakítás korlátját jelentő építési technológiát figyelmen kívül hagyó – fikcióval élve, hogy a korábbi lakásuk átalakítható lett volna, ténylegesen milyen költséggel jártak volna ezek a munkálatok, amelyről a pervezetés részeként tájékoztatni kellett volna a feleket a Pp. 317. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján. Az elsőfokú bíróság a vonatkozásban sem adott tájékoztatást a feleknek, hogy az alperes által hivatkozott káronszerzés megítélése is szakértő (kompetenciahiány esetén ingatlanforgalmi szakértő) bevonását teszi szükségessé. A bíróság pervezetéssel összefüggő tájékoztatási kötelezettsége pedig független attól, hogy a fél kéri-e a szakvélemény kiegészítését vagy sem.

[53] Az alperes vitatta az ágyak készíttetésével felmerült költség összegét is. A fent részletezett bizonyítási érdek körében azonban a felek között (de csak e tétel kapcsán) vita volt abban a vonatkozásban, hogy melyik felet terheli a bizonyítás. A felperesek álláspontja szerint ugyanis a kifizetés megtörténte egyben igazolja annak szükséges mértékét is, ezért bár

több árajánlattal és pontos műszaki paraméterekkel rendelkeztek, amelyet nem tártak fel (10. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal), hivatkozásuk szerint a bizonyítási érdek az alperesé (10. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal). Az elsőfokú bíróság azonban a Pp. 237. §-ának (2) bekezdésében foglaltak ellenére nem tájékoztatta a felpereseket, hogy az ennek összepszerűségével összefüggő tények bizonyítása is őket terheli, alperesi vitatás esetén pedig műszaki szakértő alkalmazása is szükséges.

[54] A felperesek a perben ezért egyelőre – az alperes fellebbezésében nem vitatottan – azt bizonyították, hogy ezen ingóságok és az ingatlan cseréje indokolt volt és azzal milyen összegű kiadásuk merült fel; azt azonban nem, hogy abból a káreseménnyel okozati összefüggésben és szükséges kiadásként mennyi hárítható át az alperesre. Ennek oka pedig a bizonyítással összefüggő anyagi pervezetés hiánya volt, amelyet az ítéltábla a Pp. 369. §-ának (4) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében elvégzett, és a Pp. 384. §-ának (1) bekezdésére is figyelemmel tájékoztatta a feleket, hogy e kártérítési igények összepszerűségének bizonyítása a felperesek érdekében áll és valamennyi esetben szakértő alkalmazása is szükséges, ennek részeként abban a vonatkozásban is, hogy az új ingatlan megszerzése nem eredményez az alperesre át nem hárítható káronszerzést azzal, hogy az ingatlan esetében a szakértői vélemény elkészítéséhez szükséges, a perben nem szolgáltatott (összehasonlító) adatok szolgáltatása az alperes érdekében áll. A felperesek e tájékoztatást követően valamennyi kérdéskört illetően szakértői bizonyítást indítványoztak. Mivel azonban e nagyterjedelmű bizonyítás hiányában az ügy érdemi eldöntéséhez szükséges adatok nem álltak rendelkezésre, az ítéltábla a Pp. 384. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján e vonatkozásban hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet (a pernyertesség arányának ismerete hiányában a perköltség és a meg nem fizetett illeték viselésére vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően).

[55] Az ítéltábla mindezek miatt az elsőfokú ítélet érdemben elbírálnak részét részben megváltoztatta a Pp. 383. §-ának (2) és (4) bekezdései alapján, míg az érdemben el nem bírálhatók rendelkezéseit hatályon kívül helyezte a Pp. 384. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján. Mivel a megjelölt hiányosságokat részben a bizonyítás, részben az érdemi döntés indokolása során kell pótolni, az ítéltábla az érdemi tárgyalási szaktól kezdve utasította új eljárásra az elsőfokú bíróságot a Pp. 386. §-a (2) bekezdésének d) pontja alapján.

[56] A szükséges eljárási cselekmények a következők:

- a megjelöltek alapján gondoskodni kell a további szükséges szakértői bizonyításról és a szakértői vélemények hiányosságainak kiküszöböléséről,
- dönteni kell érdemben az alperes ellenkérelmének valamennyi érdemi hivatkozásáról, amelynek indokait is meg kell adni az ítéletben,
- a jelen másodfokú részítélettel véglegesen elbírált kereseti kérelmekre is figyelemmel kell határozni a perköltség és a meg nem fizetett illeték viseléséről.

[57] Az ítéltábla a jelen részítéleti rendelkezésekkel érdemben és véglegesen elbírált fellebbezésekkel összefüggő másodfokú perköltség viseléséről az alábbiak szerint határozott a Pp. 383. §-ának (5) bekezdése alapján. Az érdemben elbírált rendelkezések pertárgyértéke a felperesek esetében meg nem határozható, mivel az ítélet részbeni megváltoztatását célzó fellebbezésük alapvetően az elsőfokú ítélet „koncepcionális” és indokolásbeli hibáinak korrekciójára irányult, érintve a lejárt járadékemelés kezdő időpontját is (600 000 Ft), míg az

alperes esetében – figyelemmel a Pp. 24. §-a (3) bekezdésének a) pontjára is – 9 147 516 Ft (12 * 762 293 Ft mint legmagasabb járadék). Ez utóbbin belül az alperes járadékemelés kezdő időpontjával kapcsolatos fellebbezése volt alapos, amely bár az érintett 2022. január 1. és 12. napjai közötti időszakra kiszámítható járadékkülönbözetet eredményez, az egységes pertárgyértéket eredményező 3 tárgyév vonatkozásában meg nem határozható pertárgyértékűnek kellett tekinteni (600 000 Ft). Ezért a felperesek pernyertessége 9 147 516 Ft, az alperes pernyertessége 600 000 Ft pertárgyérték viszonylatában állapítható meg, azaz 94-6% arányban a felperesek javára. Amellett, hogy az alperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet, bár a saját fellebbezését illetően kérte a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását is, azt a Pp. 81. §-ában foglaltak ellenére nem számította fel [akár a (2) bekezdés szerint jogszabályra történő utalással]. A felperesek pedig csak a saját fellebbezésük viszonylatában kérték az alperes perköltségben való marasztalását, az alperes fellebbezését illetően nem. Az ítéltábla ezért a R. 3. §-ának (3) és (5), valamint 4/A. §-ának (1) bekezdései alapján a fellebbezés elkészítésére 8, a tárgyaláson történő jelenlét miatt 1, összesen 9 óra igazolt tevékenységet talált elfogadhatónak a felperesek esetében, amely alapján 27 000 Ft + 7290 Ft, összesen 34 290 Ft-ban határozta meg a jogi képviseletükkel felmerült ügyvédi munkadíjat. A felperesek jogi képviselőjének tárgyaláson történő megjelenése miatt továbbá 50 000 Ft utazási költségre tartottak igényt, mivel azonban a Pp. 81. §-ának (2) bekezdése ellenére nem jelölték meg azokat a körülményeket, hogy az elsőfokú eljárás során hasonló távolság mellett felmerült, és az elsőfokú eljárás során is elismert 27 600 Ft-os igényük mire tekintettel emelkedett közel a duplájára, az ítéltábla azt változatlan, 27 600 Ft-os összegben találta elfogadhatónak. A Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján ez az összesen 61 890 Ft 94% arányban hárítható át az alperesre, ezért az ítéltábla 58 177 Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte.

[58] A felperesek a 600 000 Ft pertárgyértékű pervesztességük mint illetékalap után az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján számított 48 000 Ft meg nem fizetett fellebbezési illeték viselésére a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek az Itv. 78. §-ának (4) bekezdésében, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében részletezetteknek megfelelően. A további 9 147 516 Ft illetékalapra jutó 731 801 Ft fellebbezési illeték a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján az állam terhén marad az alperes személyes illetékmentessége miatt.

[59] Az eljárás a hatályon kívül helyezett rendelkezéseket illetően folyamatban maradt, ezért az ítéltábla a Pp. 386. §-ának (3) bekezdése alapján csupán megállapította a hatályon kívül helyezéssel érintett további 33 463 140 Ft pertárgyérték alapján az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján számítható (2 500 000 Ft korrigálva a már elszámolt 731 801 Ft-tal, azaz) 1 768 199 Ft fellebbezési illetéket, amelyről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában. Mivel a felek nem számítottak fel másodfokú perköltséget a hatályon kívül helyezett rendelkezések viszonylatában, az ítéltábla mellőzte az azzal összefüggő megállapítást.

Debrecen, 2024. május 23.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró